LE MAROC VERT: Groen Marokko

Als ik helemaal eerlijk ben, was mijn beeld van Marokko tot voor deze studiereis wel zo'n beetje als in dit intro van Shouf Shouf Habibi. Je ziet in de film een stoffig landschap en mannen in jurken met een puntmuts, terwijl de hoofdpersoon met zware ironie in zijn stem deze tekst uitspreekt (> op Youtube, zoek Shouf Shouf Habibi trailer). De beelden uit de film deden me een beetje denken aan mijn bezoek aan het randgebied van de woestijn in Tunesië. Aan de potten en pannen zag ik Afrika van beneden de Sahara terug, waar ik langere tijd bivakkeerde. Door Turkije ben ik vertrouwd met een Moslimcultuur. En dus, dacht ik, is Marokko vast van alles wat ik ken iets in het midden en zal ik weinig nieuws zien. Niets bleek minder waar.

> Meisjes vinden het hier wel mooi, weet je. 'Zo romantisch'.
> Rot toch op man. Zand en stenen, meer is het niet.
> Waarom dacht je anders dat half Marokko in Nederland zit.
> Omdat er in Marokko zoveel te doen was en je zoveel geld kon verdienen?
> Shouf Shouf Habibi

TEKST: ESTHER WOUTERS

Wij vliegen op Nador, in het Noord Oosten van Marokko. Nador ligt in de regio Oriental. Hartje Rif- gebergte, waar het gros van de Marokkaanse migranten in Nederland vandaan komt. Voornaamste inkomstenbronnen: handel in fruit en groenten en het geld dat Nederlandse Marokkanen naar hun familie sturen. Onze delegatie uit het Groen Onderwijs is maar klein, 12 mensen. We zijn dit schooljaar de tweede lichting. In een week bekijken we het gebied tussen Nador en de regionale hoofdstad Oujda intensief. Bedoeling van de reis is een beeld te krijgen van het gebied waar onze Nederlands-Marokkaanse migrantenkinderen hun roots hebben. Kiemen voor samenwerking met het Nederlandse groen onderwijs leggen. Hopelijk krijgen we ook nog ideeën hoe we de Marokkaans- Nederlandse leerlingen in het kader van Kies Kleur in Groen kunnen interesseren voor groene opleidingen in Nederland.

Groen, groener, groenst

Al tijdens de rit van Nador vliegveld naar het hotel voor die nacht, kijk ik mijn ogen uit. Schone straten, netjes gepleisterde huizen in fijne aardekleuren en luxe auto's. Waarom zijn al die mensen hier in hemelsnaam vertrokken, vraag ik me af. 'Die nieuwbouw is iets van de laatste 10 jaar', vertelt Judith Richters van CPS. 'Er is in de afgelopen tijd zo'n enorme economische groei

(VO-school) in Jerada. Alle
ten een olijfboom bij de school

etje in vele formaten en soorten rijden af
n bij de groente en fruitveiling in Ouija

Groente en fruitveiling Ouija:
kist verse appels gaat mee

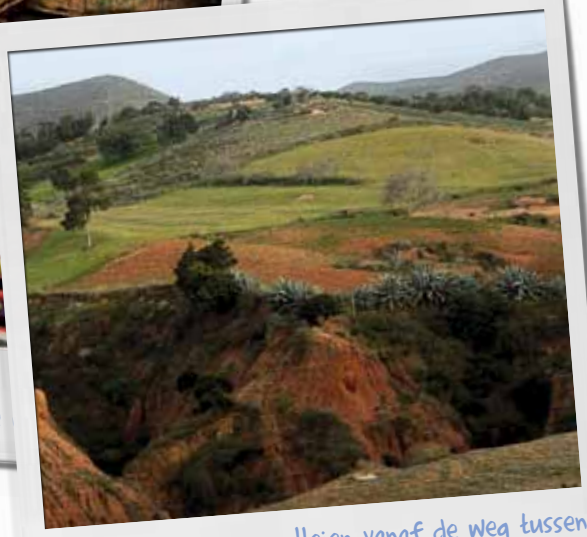

Groene bergen en valleien vanaf de weg tussen
Ras El Ma en Kariat Arkmane

geweest hier in de regio, eigenlijk is de stad haast vernieuwd'. Judith begeleidt deze reizen zo'n twee keer per jaar, samen met Ton van Vught, een gepensioneerde schooldirecteur.

De verzorgde behuizing en bestrating blijkt niet de enige verrassing van noord-oost Marokko. Het is er groen, groener, groenst. Niks zandbak, niks stenen, maar bergen en valleien met oeverloos veel begroeiing. En citrusbomen, vooral de sinaasappels groeien op elke hoek van de straat. De eerste nacht brengen we door in een hotel in Nador wat van binnen en van buiten volgeplakt is met houtsnijwerk, mozaïek en tegeltjes. "Meisjes vinden het hier wel mooi, weet je, 'zo romantisch'." Dat klopt dan weer wél aan het beeld uit Shouf Shouf Habibi. Dit 1001-nacht interieur is gewoonweg adembenemend voor alle meisjes van alle leeftijden in de wereld. Ik val er gelukzalig in slaap.

De week kent een programma vol professionele en culturele excursies. Een bezoek aan de milieuvereniging voor docenten, de vrouwenopvang, een mislukt vakantiedorp en één in aanbouw dat beter moet lukken, een groothandel in groenten en fruit, het regiokantoor en de regionale directie van het beroepsonderwijs, een handvol groene scholen, een melkfabriek, schapenboerderij, plattelandsinternaat, een school voor voortgezet onderwijs, een sinaasappelplantage. Daarnaast dan nog de culturele inkijkjes.

Le Maroc Vert

Bij bijna alle professionele excursies valt de term wel een keer: 'Le Maroc Vert' – vertaald: 'Groen Marokko'. Een omvangrijk nationaal plan voor de ontwikkeling van de landbouw. Tot 2020 wordt er 900 miljoen euro in gestoken door de overheid, waar de regio Oriëntal bij uitstek van profiteert. Men verwacht er nogal wat van. Het Bruto Nationaal Product verdubbelen, de export een keer of vijf vergroten, anderhalf miljoen extra mensen aan het werk helpen en de opbrengsten

> 'Meisjes vinden het hier wel mooi, weet je'

in de sector twee à drie keer vergroten. In de praktijk komt het neer op een regionale aanpak, met regionale plannen. Wat daar dan bijvoorbeeld in staat, zijn sociale projecten voor keuterboertjes om hun armoede te bestrijden. Maar ook het reorganiseren van de productie van granen zodat er meer efficiëntie en rendement ontstaat. Het opleiden van landbouwers krijgt in alle plannen veel aandacht. De grotere doelstellingen zijn om het inkomen van landbouwers te verhogen, genoeg voedsel te produceren om alle Marokkaanse monden te voeden, natuurlijke bronnen in de regio te beschermen en Marokkaanse landbouw goed in de markt te zetten, nationaal en internationaal. >

Aardewerk op de markt

Les in groepen op een kleine plattelandsschool in Boukhrisse

De inpakafdeling in een melkfabriek in Ouija

AOC's al aan de slag in Marokko

In Nederland zijn sommige branches en AOC's al op de rijdende trein van Le Maroc Vert gesprongen. Boomkwekers uit Zundert gaan planten en bomen leveren. De Marokkanen hebben naar het schijnt grote belangstelling voor een breed assortiment, zoals laanbomen, bos- en haagplantsoen, containerteelt en fruitbomen. Vooral bloeiende heesters staan bovenaan het verlanglijstje. Het Prinsentuin College doet actief mee met de beweging van de boomkwekers. Eind 2011 gaan er zo'n 15 studenten van het Prinsentuin College voor een paar maanden naar de stad Mohammedia om daar workshops 'planten stekken' te geven. En Marokkaanse studenten zijn inmiddels in Nederland op bezoek geweest voor een vakopleiding. Daarover leer ik in deze week trouwens, dat het krijgen van een visum voor bezoek aan Nederland voor Marokkaanse jongeren heel lastig is. Ik word er nijdig van. Kom op nou! Marokkaanse jongeren van, pak hem beet, 19 willen na een paar weken toch ook gewoon terug naar hun vader en moeder! AOC Friesland is met leerlingen naar Sidi Ifni geweest, waar ze met Marokkanen aan het verbeteren van de groene leefomgeving hebben gewerkt. Ze knappen verpauperde stadstuinen en parken op, snoeien bomen en plantenborders; plaatsen speeltoestellen en bankjes. Daarnaast wordt er geholpen om een kwekerij op te zetten bij de school en aan het park.

Hands-on-mentaliteit

Het viel al op vanaf het eerste bezoek bij de milieuvereniging van docenten: hier zijn mensen aan het werk die gedreven zijn, een doel voor ogen hebben. De milieuvereniging draait bijvoorbeeld op 25 vrijwillige docenten. Scholen komen vrijwillig met hun leerlingen langs voor projecten en lessen. De docenten hebben sponsors geregeld om het centrum in te kunnen richten, de Koning heeft het geopend. De aanwezige docenten stralen enthousiasme en trots uit. Diezelfde doelgerichte gedrevenheid treffen we bij de directeur van vrouwenopvang Ain Ghazal. Mishandelde vrouwen worden hier opgevangen met hun kinderen. Allerlei types komen regelmatig aan de poort om verhaal te halen. De vrouw die dit heeft opgezet is één brok moed. Bovendien is ze in beeld bij – alweer- de Koning, die de rechten van vrouwen onlangs heeft laten vastleggen en pal achter haar vrouwenopvang staat. Wat is dat toch met die Koning hier? Ondanks dat er ook in Marokko armoe en onrust is, wordt de man op handen gedragen. Waarschijnlijk vanwege alle vernieuwingen die hij heeft doorgevoerd. Hij ziet er ook best vlot uit, zoals hij van dat rode doek overal op ons neerkijkt, charmant poserend. Telkens als ik bedenk dat die hands-on-mentaliteit, die we hier zien, vast de uitzondering is in plaats van de regel, is er een volgend bezoek met alweer hetzelfde type -gedreven- mensen. De scholen zijn doodleuk competentiegericht onderwijs aan het invoeren (met alle problemen van dien, maar dat terzijde), voedingsbedrijven zijn ISO-gecertificeerd en gebrand op maximale productie, de directeur van het internaat voor plattelandskinderen heeft net een joekel van een wasmachine geregeld, ondanks dat de geldpot eigenlijk leeg is. Een week met excursies heldert dit vraagstuk niet op.

Groepsgebeuren

Want duidelijk is inmiddels dat deze reis niet alleen over Marokko gaat. Het gaat ook over ons, met zijn twaalven

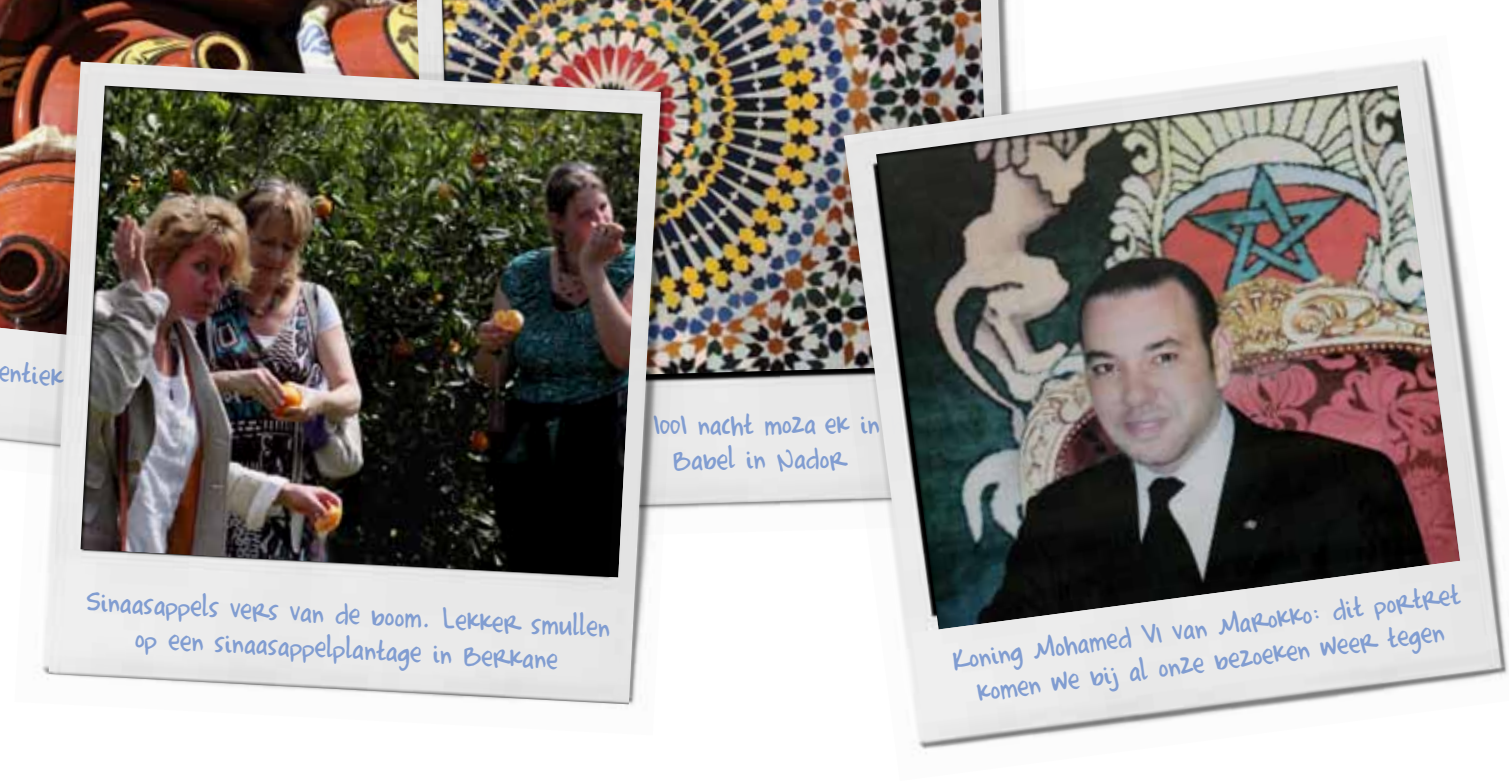

in de bus. We hebben vertegenwoordiging van Helicon Opleidingen, Edudelta College, het Kies Kleur in Groen-programmamanagement, Stoas Hogeschool en CPS. Bij elk ritje wisselen we in de bus van plaats, waardoor we ieder meer dan de gemiddelde wekelijkse vergadertijd intensief met elkaar praten. 'Wat doen jullie nu precies vanuit Kies Kleur in Groen landelijk?', is de meest gestelde vraag aan mij die week. Andersom heb ik als vraag, hoe het gaat op de vestigingen met Kies Kleur in Groen. Ik hoor enthousiaste verhalen over waar iedereen mee bezig is en merk, niet voor het eerst, dat allerlei informatie over het landelijke programma niet vanzelfsprekend bij docenten en teamleiders terechtkomt.

De opbrengst

Wat heeft de reis me nu gebracht, bedacht ik nadat ik eenmaal thuis nog eens door mijn spullen bladerde. Ik wilde graag ideeën opdoen voor wat samenwerking met Marokko het groen onderwijs kan opleveren voor werving van Marokkaans-Nederlandse leerlingen. Dat is gelukt. Het ligt voor de hand hen te triggeren met alle kansen die Le Maroc Vert biedt. Door in voorlichtingen te vertellen over de mogelijkheden die er zijn om als ondernemer in te stappen en geld te verdienen. Dat zal dan wel over handel moeten gaan. Want daar weer gaan boeren of tuinieren, daar zullen we geen groot publiek mee trekken. Dan is er nog de belevingskant van zo'n studiereis. Ik ben anders tegen Marokko en Marokkanen gaan aankijken, het Shouf Shouf Habibi-beeld blijkt erg eenzijdig en voor grote delen van het land onwaar. Dan het groepseffect. Het uitwisselen van kennis en ervaringen in de bus en vooral de intensiteit daarvan, was een soort cadeau, ik had niet verwacht dat deze reis dit extraatje zou bieden. De reis geldt voor de mensen die mee zijn geweest als een start van samenwerking tussen het Nederlandse en Marokkaanse groen onderwijs. Of die opzet is geslaagd, kunt u zelf constateren door de komende twee jaar de website van Kies Kleur in Groen te volgen. Daar delen we alle goede voorbeelden van die toekomstige samenwerking met u. ■

> 'Het Shouf Shouf Habibi-beeld blijkt erg eenzijdig'

'Je bent er dag en nacht mee bezig'

Salih Arslan

Lees meer over Salih op www.kieskleuringroen.nl wall of fame